

SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
IX KADENCJA

Warszawa, dnia 16 lutego 2016 r.

Druk nr 83 S

SPRAWOZDANIE

KOMISJI USTAWODAWCZEJ,
KOMISJI PRAW CZŁOWIEKA, PRAWORZĄDNOŚCI I PETYCJI

oraz

KOMISJI SPRAW EMIGRACJI I ŁĄCZNOŚCI Z POLAKAMI ZA GRANICĄ

o projekcie ustawy o zmianie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie
(druk nr 83)

Marszałek Senatu w dniu 30 stycznia 2016 r. skierował do Komisji Ustawodawczej, Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji oraz Komisji Spraw Emigracji i Łączności z Polakami za Granicą projekt ustawy o zmianie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie w celu rozpatrzenia go w pierwszym czytaniu.

Komisje na wspólnym posiedzeniu w dniu 16 lutego 2016 r. rozpatrzyły w pierwszym czytaniu przedstawiony przez wnioskodawców projekt ustawy, wprowadziły do niego poprawkę i wnoszą o przyjęcie przez Senat jednolitego, załączonego projektu ustawy oraz projektu uchwały w sprawie wniesienia do Sejmu tego projektu ustawy.

Przewodniczący Komisji
Ustawodawczej
(-) Stanisław Gogacz

Zastępca Przewodniczącego Komisji
Praw Człowieka, Praworządności i Petycji
(-) Robert Mamątow

Przewodnicząca Komisji
Spraw Emigracji i Łączności z Polakami za Granicą
(-) Janina Sagatowska

UCHWAŁA
SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia

**w sprawie wniesienia do Sejmu projektu ustawy o zmianie ustawy o działalności
pożytku publicznego i o wolontariacie**

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Senat wnosi do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy o zmianie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Jednocześnie upoważnia senator Janinę Sagatowską do reprezentowania Senatu w pracach nad projektem.

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie

Art. 1. W ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2014 r. poz. 1118 oraz z 2015 r. poz. 1255, 1333, 1339 i 1777) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 1 w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) prowadzenia działalności pożytku publicznego przez organizacje pozarządowe w sferze zadań publicznych oraz współpracy organów władzy publicznej z organizacjami pozarządowymi;”;

2) po art. 4c dodaje się art. 4d w brzmieniu:

„Art. 4d. 1. Senat Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie zadań, o którym mowa w art. 4 ust. 1 pkt 28, sprawuje opiekę nad Polonią i Polakami za granicą.

2. Opieka Senatu Rzeczypospolitej Polskiej nad Polonią i Polakami za granicą jest realizowana poprzez współpracę z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3, polegającą na zlecaniu realizacji zadań publicznych finansowanych z części budżetu państwa dotyczącej Kancelarii Senatu.

3. Zlecenie realizacji zadań publicznych, o którym mowa w ust. 2, jako zadań zleconych w rozumieniu art. 127 ust. 1 pkt 1 lit. e oraz art. 151 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, może mieć formy:

- 1) powierzenia wykonywania zadań publicznych, wraz z udzieleniem dotacji na finansowanie ich realizacji, lub
- 2) wspierania wykonywania zadań publicznych, wraz z udzieleniem dotacji na dofinansowanie ich realizacji.

4. Tryb postępowania przy zlecaniu zadań publicznych, o którym mowa w ust. 2, określa Prezydium Senatu Rzeczypospolitej Polskiej.”.

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.

UZASADNIENIE

Niemal od początku swego istnienia po 1989 r. Senat Rzeczypospolitej Polskiej sprawował wiodącą rolę w zakresie opieki nad Polonią i Polakami zamieszkałymi poza granicami kraju. Była to kompetencja pozakonstytucyjna, lecz powszechnie prawnie akceptowana. Jej geneza wywodziła się z tradycji przedwojennej oraz z faktu, iż w wyborach czerwcowych w roku 1989 jedynie Senat został wybrany w pełni demokratycznie. Faktycznym potwierdzeniem istotnej roli odgrywanej w tym zakresie przez Senat stawało się coroczne rezerwowanie, w ustawie budżetowej w części pozostającej w dyspozycji Kancelarii Senatu, środków z przeznaczeniem na potrzeby Polonii. Nie kłóciło się to z Konstytucją, było legitymowane takimi zasadami i wartościami konstytucyjnymi, jak dobro wspólne i zasada z art. 6 ust. 2 (Rzeczpospolita Polska udziela pomocy Polakom zamieszkałym za granicą w zachowaniu ich związków z narodowym dziedzictwem kulturalnym).

Swoje kompetencje w tym zakresie Senat wywodził także ze swego Regulaminu, uchwał Prezydium Senatu oraz art. 3 ust. 5 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (w myśl tego przepisu rozdziału 2 działu II tej ustawy nie stosuje się do zlecenia realizacji zadań w zakresie opieki nad Polonią i Polakami za granicą finansowanych ze środków budżetu państwa w części, której dysponentem jest Szef Kancelarii Senatu).

Senat wydatkował środki zgodnie z ustawą o finansach publicznych. Legalność wydatkowania tych środków nigdy nie była kwestionowana przez Najwyższą Izbę Kontroli, która przeprowadzała kontrole corocznie.

W ramach procedury rozpatrywania wniosków i udzielania dotacji każdy wydatek Senatu był konsultowany z Ministerstwem Spraw Zagranicznych i innymi resortami zaangażowanymi we współpracę z Polonią.

Celem niniejszej inicjatywy ustawodawczej jest wprowadzenie wyraźnych normatywnych podstaw podejmowania przez Senat aktywności w wyżej omówionym zakresie – przy założeniu jak najmniejszej ingerencji w system prawa. Za najbardziej właściwy akt prawny uznano wspomnianą ustawę o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, która w dotychczasowym brzmieniu dotyczy co do zasady współpracy z organizacjami pozarządowymi organów administracji publicznej (a więc przede wszystkim organów administracji rządowej oraz organów jednostek samorządu terytorialnego). Nie

ulega bowiem wątpliwości, że zadania w zakresie opieki nad Polonią i Polakami za granicą mieszczą się w sferze zadań publicznych, o której mowa w art. 3 ust. 1 i art. 4 ust. 1 tej ustawy.

W myśl projektu opieka Senatu nad Polonią i Polakami za granicą będzie realizowana poprzez współpracę z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy. Współpraca polegać będzie na zleceniu realizacji zadań publicznych finansowanych z części budżetu państwa dotyczącej Kancelarii Senatu.

Uregulowanie w projekcie ustawy opieki Senatu nad Polonią i Polakami za granicą będzie spełnieniem wymogu płynącego z art. 216 ust. 1 Konstytucji, zgodnie z którym środki finansowe na cele publiczne są gromadzone i wydatkowane w sposób określony w ustawie. Należy powtórzyć, iż wykonywanie zadań związanych ze wspieraniem Polonii koresponduje z wyrażoną w art. 6 ust. 2 Konstytucji zasadą udzielania przez Rzeczpospolitą Polską pomocy Polakom zamieszkałym za granicą w zachowaniu ich związków z narodowym dziedzictwem kulturalnym.

Należy dodać, iż projekt ustawy nie ingeruje w przepisy stanowiące podstawę działań w zakresie współpracy z Polonią i Polakami za granicą, podejmowanych przez organy władzy wykonawczej. Projekt nie oddziałuje w żaden sposób na dotychczasowe i przyszłe działania tych organów. W szczególności rozwiązania zawarte w projekcie respektują – wynikające z ustawy o działach administracji rządowej – kompetencje Ministra Spraw Zagranicznych w zakresie reprezentowania i ochrony interesów polskich obywateli oraz polskich osób prawnych za granicą, a także współpracy z Polakami zamieszkałymi za granicą, w tym wspierania polskich instytucji kulturalnych i oświatowych za granicą. Oznacza to, że zadania w zakresie pomocy Polonii i Polakom za granicą będą mogły być nadal realizowane przez MSZ.

W projekcie przewidziano wejście w życie ustawy z dniem następującym po dniu ogłoszenia. Nie uznano za celowe zamieszczanie jakichkolwiek przepisów przejściowych, mając na uwadze wydane 23 grudnia 2015 r. oświadczenia przez Marszałka Senatu i Ministra Spraw Zagranicznych w związku z planowanym przesunięciem do Kancelarii Senatu środków przeznaczonych na współpracę z Polonią i Polakami za granicą w budżecie państwa na rok 2016, w którym zdecydowano, że w trosce o dobro naszych Rodaków poza granicami, a także stabilność i przejrzystość współpracy z organizacjami pozarządowymi w kraju działającymi na rzecz Polonii, prowadzone obecnie przez MSZ procedury oceny

formalnej i merytorycznej ofert w ramach konkursu dotacyjnego „Współpraca z Polonią i Polakami za granicą 2016” zostaną przeprowadzone i zakończone zgodnie z obowiązującym regulaminem oraz harmonogramem. Lista rankingowa wyłoniona w wyniku postępowania zostanie ogłoszona publicznie i przekazana do Kancelarii Senatu w formie rekomendacji do dalszego procedowania.

Środki finansowe związane z realizacją projektowanej ustawy zostały zaplanowane w ustawie budżetowej na rok 2016 w wysokości 60.500 tys. zł. Zgodnie z przyjętą przez Sejm poprawką w trakcie trzeciego czytania projektu ustawy budżetowej na rok 2016 rezerwa celowa w poz. 72 (Współpraca z Polonią i Polakami za granicą) została zlikwidowana a środki w niej zawarte przeniesione do części 03 Kancelaria Senatu. Środki te zabezpieczają potrzeby wynikające z projektowanej ustawy. W latach 1991-2011 ustawy budżetowe przewidywały w części dotyczącej Kancelarii Senatu wydatki na opiekę nad Polonią i Polakami za granicą w porównywalnej wysokości.

W trakcie prac na projektem skierowano prośby o opinie do Ministra Finansów, Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz Ministra Spraw Zagranicznych, a także następujących organizacji pozarządowych:

- 1) Fundacji SEMPER POLONIA,
- 2) Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie”,
- 3) Fundacji na Rzecz Pomocy Dzieciom z Grodzieńszczyzny,
- 4) Fundacji Wileńszczyzna,
- 5) Fundacji Wolność i Demokracja,
- 6) Fundacji „Oświata Polska za Granicą”,
- 7) Stowarzyszenia Odra-Niemen,
- 8) Fundacji Edukacja dla Demokracji,
- 9) Stowarzyszenia „Wspólnota Polska”,
- 10) Fundacji Międzynarodowy Instytut Edukacji,
- 11) Stowarzyszenia Parafiada im. św. Józefa Kalasancjusza,
- 12) Fundacji Polonia Ruthenia,
- 13) Fundacji Szkoła Liderów,
- 14) Caritas Polska,
- 15) Caritas Diecezji Ełckiej,
- 16) Europejskiego Domu Spotkań – Fundacji Nowy Staw,

- 17) Fundacji „Bliżej Polski”,
- 18) Fundacji Ośrodka KARTA,
- 19) Fundacji Przyjaciół Wilna i Grodna,
- 20) Gdańskiej Fundacji Dobroczynności,
- 21) Wschodniej Fundacji Kultury „Akcent”,
- 22) Kieleckiej Chorągwi ZHP im. Stefana Żeromskiego,
- 23) Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej,
- 24) Stowarzyszenia Sympatyków Szkoły Języka i Kultury Polskiej Uniwersytetu Śląskiego,
- 25) Towarzystwa Edukacyjnego Wiedza Powszechna,
- 26) Towarzystwa im. Marii Konopnickiej.

Opinie nadesłali: Minister Finansów (zgłosił uwagi redakcyjne) i Minister Spraw Zagranicznych (nie zgłosił uwag) oraz:

- 1) Fundacja SEMPER POLONIA,
- 2) Fundacja „Oświata Polska za Granicą”,
- 3) Stowarzyszenie Odra-Niemen,
- 4) Fundacja Edukacja dla Demokracji,
- 5) Fundacja Polonia Ruthenia,
- 6) Fundacja Ośrodka KARTA,
- 7) Towarzystwo im. Marii Konopnickiej.

Organizacje pozarządowe co do zasady odniosły się pozytywnie do proponowanych zmian. W trakcie pierwszego czytania na posiedzeniu Komisji Ustawodawczej, Komisji Spraw Emigracji i Łączności z Polakami za Granicą oraz Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji uwzględniono uwagę redakcyjną dotyczącą korekty odesłania.

Przedmiot projektu ustawy pozostaje poza obszarem regulacji prawa Unii Europejskiej.